

УДК 342/477/091/:351.74/043.2 (043.2)

Тимченко А. П., к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОХОРОНА ТИЛУ ДІЮЧОЇ АРМІЇ В НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ ВІЙНИ – ОДНЕ ІЗ ЗАВДАНЬ ПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МІЛІЦІЇ

Велика Вітчизняна війна піддала жорстким випробуванням не лише окремих людей, а і весь державний організм в цілому. Державний апарат перебудовував свою роботу до діяльності в надзвичайних умовах і перетворився у важливу складову частину військового організму країни. Вносились зміни в систему державних органів. Перебудовували свою роботу до діяльності в надзвичайних умовах і працівники української міліції. Суть цієї пе-

ребудови полягала в тому, щоб всю діяльність органів і підрозділів максимально підпорядкувати інтересам фронту і зміцненню тилу діючої армії, підготувати особовий склад до участі в бойових діях проти ворога.

Без чіткої злагодженої роботи тилу, без наведення суворого порядку не можна було чекати успіхів від військ, які вели боротьбу з загарбниками.

Тил збройних сил це якби перший ешелон народного господарства, переданий в розпорядження воєнного командування з метою забезпечення повсякденного життя і бойової діяльності армії і флоту. Він виконує роль сполучної ланки між народним господарством і збройними силами, через те значення тилу є винятково великим [1, с. 49].

З метою підвищення оперативності в роботі органів тилу, покращення централізації планування і організації всестороннього тилового забезпечення збройних сил, постановою ДКО від 28 липня і наказом Наркома оборони СРСР від 1 серпня 1941 р. були створені Головне управління тилу Червоної Армії [1, с. 53]. Рішенням Радянського уряду були засновані також посади фронтових і армійських начальників охорони військових тилів. Вони зобов'язані були наводити порядок у військових тилах, розвантажувати основні дороги від біженців, розшукувати і затримувати дезертирів, регулювати здійснення евакуації, забезпечувати безперервну роботу підприємств, проводити операції по ліквідації диверсантів. Начальнику охорони військового тилу були підпорядковані винищувальні батальйони, війська НКВС і міліція, які знаходились в його районі [2, с. 144–145].

У відповідності з вимогами директиви РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 29 червня 1941 р. і постанови РНК СРСР від 24 червня 1941 р. «Про охорону підприємств і установ і створенні винищувальних батальйонів?»; наказу НКВС СРСР від 25 червня 1941 р. [3], органи міліції скрізь посилили охорону підприємств, установ, мостів, електростанцій, складів, вузлів зв'язку, залізничних вузлів, магазинів та інших важливих об'єктів народного господарства і оборонного значення.

В м. Кіровограді, наприклад, працівники міліції з першого дня війни забезпечили охорону аеродрому, радіостанції, гідроелектростанції, нафтоскладів, пошти, телеграфу. Були виставлені пости на залізничному мосту, на вокзалі. Працівники міліції регулювали вуличний рух, охороняли підступи до об'єктів оборонного значення [4].

У перші місяці війни активізували підривну роботу, особливо на підприємствах оборонної промисловості, антирадянськи налаштовані особи, а також заслані в наш тил диверсанти. Однак завдяки пильності співробітників державної безпеки, працівників міліції, громадян удавалось своєчасно присікати злочинні дії ворожих елементів. Зокрема, працівники Харківської школи міліції 5

жовтня 1941 р. на Конторському мосту в Харкові затримали 3-х диверсантів, які розлили бензин на мосту, підпалили його і намагались зникнути [5].

Для ведення шпигунсько-диверсійної роботи гітлерівська розвідка вербувала кадри з числа військовополонених. Їх навчали і засилали в наш тил. Але працівники міліції, громадяни пильно слідкували за діями ворогів. В кінці липня 1941 р. працівники міліції на території Одеської області затримали А. Г. Пану, яка в травні 1941 р. була завербована румунською розвідкою. Працюючи прачкою в одному з полків Червоної Армії, вона збирала відомості про озброєння, про розміщення частин Червоної Армії, про плани військових і доповідала про це [6].

Як на початку війни, так і пізніше німці закидали на нашу територію парашутно-десантні групи і загони. Виявляли і знищували ворогів не лише органи державної безпеки, працівники міліції, бійці винищувальних батальйонів, а і робітники, колгоспники, представники інтелігенції, діти. З цією метою повсюди в містах і населених пунктах було організовано постійне спостереження за повітряним простором. Так, 1 липня 1941 р. працівники міліції на станції Ясиновата Південно-Донецької залізної дороги був затриманий парашутист Рагулін, скинутий з німецького літака [7].

Працівники міліції затримували не лише парашутистів, окремих пілотів, а і цілі екіпажі збитих ворожих літаків.

Виконуючи наказ начальника військ НКВС по охороні тилу Південно-Західного фронту від 3 липня 1941 р., працівники міліції разом з частинами і підрозділами військ НКВС, винищувальними батальйонами багато зробили по організації охорони залізничних споруд, забезпеченню нормальної роботи залізничних станцій і вузлів. На всіх охоронюваних об'єктах виставлялись заслони з працівників міліції, які регулювали напрямок руху військових частин, що відступали, біженців, відставших військовослужбовців.

Виконуючи вимоги указу ПВР СРСР від 6 липня 1941 р. Про відповідальність за розповсюдження у військовий час неправдивих слухів, які породжують тривогу серед населення [8, с.82–83], працівники міліції вели рішучу боротьбу з розповсюджувачами різного роду провокаційних слухів. 10 липня 1941р., наприклад, працівники міліції в селі Вигурівщина Броварського району Київської області затримали антирадянську групу осіб, які виступили перед призовниками в ряди Червоної Армії і громадянами з антирадянською агітацією і закликали повстати проти радянської влади [8, с.82–83].

Бачимо, що тил Червоної Армії охоронявся надійно і велика заслуга в цьому належить органам державної безпеки і військовій контррозвідці, а також службам охорони тилу, куди входила, нарівні з військами НКВС, винищувальними батальйонами, і міліція.

Література

1. Голушко И. М. Тыл Вооруженных Сил СССР в годы Великой Отечественной войны. В кн. Советский тыл в Великой Отечественной войне / Под ред. Пospelова П. Н. – Кн. 1. – М.: Мысль, 1974.
2. Из истории милиции Советской Украины. – К., 1965. – 399 с.
3. Архив МВД СССР, ф. 45, оп. 1, Сб.90.
4. Архив МВД СССР, ф. 3, оп.2, ед. хр.3, д. 19, л.136; Там же, ф. 46, оп.1, Сб.50.
5. Архив МВД СССР, ф. 3, оп.2, ед. хр.5, д. 27, л. 271.
6. Архив МВД СССР, ф. 3, оп.2, ед. хр.1, д.9, л. 145–146.
7. Архив МВД СССР, ф. 45, оп. 1, Сб.96.
8. Внутренние войска в Великой Отечественной войне 1941–1945гг. Документы и материалы. – М.: Юрид. Лит-ра, 1975. – 561 с.